

Å skrive seg fra ansvaret

Det er mange måter å skrive uklart på. En av dem er å utelate noe som leseren trenger for å tolke innholdet entydig.

PUBLISERT 5. november 2011

Her er tre eksempler på en vanlig konstruksjon som gjør det umulig for leseren å forstå nøyaktig hva skriveren har ment: «Hvordan håndtere hverdagen?» «Hvordan skrive om det vi nesten ikke klarer å beskrive?» «Det handler om hvordan innta et barneperspektiv.»

Denne «hvordan»-konstruksjonen er en direkte overføring av «how to» på engelsk, og er like mangelfull på begge språk. Det som mangler, er et modalt hjelpeverb. Dette uttrykker «modus», dvs. hvordan vi skal oppfatte den handlingen setningen sier noe om. Er den tenkelig, mulig, ønskelig eller nødvendig? Det kommer an på om det står *kan*, *bør*, *vil*, *må* eller *skal*. Men det står det altså ikke i eksemplene ovenfor. Hvis du setter modalverbene inn etter tur i eksemplene, ser du selvfølgelig at de ikke betyr det samme. Det er ikke sikkert at det du kan, er det du vil. Men kanskje du likevel må. Forfatteren overlater til leseren å velge en eller flere av blomstene i buketten, og å gjette seg til hvilke(n) av dem forfatteren egentlig hadde i tanke. Dette er et lite stykke språklig juks, det kalles ansvarsfraskrivelse og har en flau ettersmak av engelsk. Det er til og med noen som skriver «hvordan å ...». Det er dårlig grammatikk også, for det underslår hvem som skal, bør osv. utføre handlingen: du, vi, man, foreldre, psykologer...

Dag Gundersen, ordbokredaktør og professor i nordisk språkvitenskap

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 48, nummer 11, 2011, side 1101